

نام آموزشگاه : مهشید مصلی نژاد دوره دوم		اداره آموزش و پرورش خراسان رضوی اداره آموزش و پرورش ناحیه ۶ مشهد		سوالات امتحان درس : فنون ادبی ۱
ساعت شروع : ۱۰:۳۰	تاریخ امتحان : ۹۸/۳/۲۲	رشته : علوم انسانی	پایه : دهم	نوبت امتحان : دوم ( خرداد ماه )
مدت امتحان : ۸۰ دقیقه	تعداد صفحات : ۵ صفحه	تعداد سوالات : ۲۳ سوال		نام و نام خانوادگی :

الف ( مبانی تحلیل متن و تاریخ ادبیات ( ۲ نمره )

- ۱- هر چیزی که ذهن ما را به پویایی در می آورد ..... است. ۰/۲۵
- ۲- لحن شعر زیر روایی - داستانی است . درست نادرست ۰/۲۵  
 « به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه  
 که گر صیاد بینم همچونیم دهد حالی به گازر پوستینم  
 پس آن گه مرده کرد او خویشتن را زبیم جان فروافکند تن را  
 چو صیاد آمد او را مرده پنداشت نمی یارست روبه را کم انگاشت  
 ز بُن ببری حالی گوش او لیک که گوش او بکار آید مرا نیک  
 به دل روباه گفتا ترک غم گیر چو زنده مانده ای یک گوش کم گیر ... »
- ۳- شعر غنایی در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم با کدام یک از شاعران زیر قوت و استحکام یافت ؟ ۰/۲۵  
 الف ( شهید بلخی ب ( فردوسی پ ( رودکی ت (گزینه الف و پ
- ۴- « تاریخ بلعی » را چه کسی به فارسی برگرداند ؟ ۰/۲۵
- ۵- با توجه به شعر زیر به سوالات داده شده پاسخ دهید .  
 « آمد نفس صبح و سلامت نرسانید بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید  
 یا تو به دم صبح سلامی نرساندی یا صبحدم از رشک، سلامت نرسانید  
 من نامه نوشتم به کبوتر بسپر دم چه سود که بختم سوی بامت نرسانید  
 بر باد سپردم دل و جان تا به تو آرد زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید  
 عمری است که چون خاک جگر تشنه عشقم و ایام به من جرعه جامت نرسانید  
 خاقانی ازین طالع خودکام چه جوئی کاو چاشنی کام به کامت نرسانید »
- الف ( دو ویژگی ادبی ازین شعر را بنویسید . ۰/۵
- ب ( کدام ویژگی زبانی در شعر دیده می شود ؟ ۰/۲۵
- پ ( یک ویژگی از قلمرو فکری این شعر را بنویسید . ۰/۲۵

« به نام خدا »

ب) سبک شناسی ( ۲ نمره )

۶- طبقه بندی سبک از دیدگاه محمد تقی بهار برای شعر فارسی را بنویسید. ( ذکر دو مورد کافی است ) ۰/۵

۷- دو مورد از ویژگی های زبانی شعر سبک خراسانی را بنویسید . ۱

۸- به دو اثر نثر از دوره ی غزنوی و سلجوقی اشاره کنید . ۰/۵

پ) موسیقی شعر ( ۶ نمره )

۹- واژه ی « دل انگیز » را یک بار با حذف همزه و بار دیگر بدون همزه بخوانید و به خط عروضی بنویسید . ۰/۵

۱۰- با توجه به علامت هجاها ، کدام یک با حذف همزه تلفظ شده اند ؟ ۰/۵

— — — U بادآورده

— — — U گُل اندام

۱۱- بیت « مرنجان دلم راکه این مرغ وحشی/ زبامی که برخاست مُشکل نشیند» را تقطیع هجایی کنید و خوشه بندی کنید. ۲



۱۲- نمونه های زیر را از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید و تفاوت آنها را بنویسید . ۱

الف) بیا تا همه دست نیکی بریم جهان جهان را به بد نسپریم

نباشد همی نیک و بد پایدار همان به که نیکی بود یادگار

ب) ای ساربان آهسته ران کارام جانم می رود وان دل که باخود داشتم با دلستانم می رود  
محمل بدار ای ساربان تندی مکن با کاروان کز عشق آن سرو روان گویی روانم می رود

۱۳- حس و حال حاکم بر فضای شعر زیر را بنویسید . ۰/۵

« ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده ای مرحبا

قافله شب چه شنیدی ز صبح مرغ سلیمان چه خبر از سبا ؟

بر سرخشم است هنوز آن حریف یا سخنی می رود اند رضا ؟ »

« به نام خدا »

۱۴- ردیف و واژه های قافیه و حروف مشترک و روی را در بیت زیر مشخص کنید . ۱  
« صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را که سر به کوه و بیابان تو داده ای ما را »

۱۵- نوع قاعده در بیت زیر چیست ؟ ( قاعده ۱ یا قاعده ۲ ) ۰/۲۵

« من از دست کمانداران ابرو نمی یارم گذر کردن به هر سو »

۱۶- قافیه بیت زیر درونی است یا ذو قافیتین ؟ ۰/۲۵

« ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو ، آسمان سپر »

ت ( زیبایی شناسی ( ۶ نمره )

۱۷- در عبارات زیر کلمات جناس را مشخص کرده و نوع آن را بنویسید .

الف ( برادر که در بند خویش است نه برادر نه خویش است . ۰/۵

ب ( بوی جوی مولیان آید همی یاد یار مهربان آید همی ۰/۵

پ ( ای مهر تو در دلها ، وی مهر تو بر لبها وی شور تو در سرها، وی سر تو در جانها ۰/۵

ت ( ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو اگر طلوع کند طالع همایون است ۰/۵

۱۸- در ابیات زیر موازنه و ترصیع را مشخص کنید . ( هر مورد که مشخص می شود دلیل خود را بنویسید..)

الف ( « ای منور به تو نجوم جمال ای مقرر به تو رسوم کمال » ۰/۷۵

ب ( « دل به امید روی او همدم جان نمی شود جان به هوای کوی او خدمت تن نمی کند » ۰/۷۵

۱۹- در عبارات زیر کلمات سجع را مشخص کنید و نوع آنها را بنویسید .

الف ( « همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال » ۰/۵

ب ( « مُلک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع » ۰/۵

۲۰- در عبارات زیر واج آرای و واژه آرای را مشخص کنید.

الف ( خیزید و خز آید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است . ۰/۲۵

ب ( با من بودی منت نمی دانستم تا من بودی ، منت نمی دانستم . ۰/۲۵

پ ( پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود . ۰/۲۵

ت ( پس هستی من ز هستی اوست تا هستم و هست دارمش دوست . ۰/۲۵

« به نام خدا »

۲۱- درست و نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید . ( هر مورد ۰/۲۵ )

الف) آنچه در تکرار اهمیت دارد، جنبه موسیقایی و آوایی سخن است نه شکل نوشتاری واژگان. درست نادرست  
ب) ارزش جناس به موسیقی و آهنگی که در کلام خلق می کند ؛ نیست . درست نادرست

ث) نقد و تحلیل نظم و نثر ( ۴ نمره )

۲۲- شعر زیر را بخوانید و جدول را کامل کنید . ( مشخص کردن هر مورد ۰/۲۵ )

در کتاب آمد که در عهد قدیم	خانه ای می ساخت سقراط حکیم
چون به پایان برد کار آن سرا	آمدند از ره ، رفیق و آشنا
جمله گفتند این بنای مختصر	نیست در خورد تو ای صاحب نظر
چون توانی زیستن در این قفس	این قفس نبود مقام چون تو کس
بهر مردی چون تو والاو حکیم	بارگاهی باید و کاخی عظیم
در شبستان تو چون آییم جمع	همچو پروانه به گرد روی شمع ؟
گفت در پاسخ: که ماراباک نیست	عارفان را خانه آلا خاک نیست
حجره خود گر بدین سان ساختیم	خانه ای در خورد یاران ساختیم
بیش از این گر یار یکدل داشتیم	بام خود تا عرش می افراشتیم
در حقیقت یار یکدل کیمیاست	چون صدف کمیاب و چون دُر پربهاست

موضوع	شرح و توضیح
قلمرو زبانی ( دو مورد ) ۱	
قلمرو ادبی ( سه مورد ) ۰/۷۵	
نوع لحن ۰/۲۵	

۲۳- حکایت زیر را بخوانید و به سوالات داده شده پاسخ دهید. ۲ نمره

«پارسا زاده ای را نعمت بیکران به دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد. باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان، یعنی خرج فراوان کردن، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد.»

« به نام خدا »

چو دخت نیست خرج آهسته تر کن      که می گویند ملاحان سرودی  
اگر باران به کوهستان نبارد      به سالی دجله گردد خشک رودی  
عقل و ادب پیش گیر و لهُو لَعِب بگذار که چون نعمت سپری شود؛ سختی بری و پشیمانی خوری. پسر، این سخن در گوش نیاورد  
و بر قول من اعتراض کرد و گفت :

برو شادی کن ای یار دل افروز      غم فردا ، نشاید خورد امروز  
دیدم که نصیحت نمی پذیرد و دم گرم من در آهن سرد او اثر نمی کند؛ روی از مصاحبت بگردانیدم و قول حکما کار بستم که گفته  
اند :

گرچه دانی که نشنوند ؛ بگوی      هر چه خواهی ز نیک خواهی و پند  
زود باشد که خیره سر ، بینی      به دو پای او فتاده ، اندر بند  
دست بر دست می زند که دریغ      نشنیدم حدیث دانشمند

قلمرو فکری ( یک مورد ) ۰/۵	قلمرو ادبی ( سه مورد ) ۰/۷۵	قلمرو زیبایی ( سه مورد ) ۰/۷۵



نمره به عدد :	نمره به حروف :	نمره پس از اعتراض :	نام خانوادگی دبیر ، تاریخ و امضا :

تلاشتان پر ثمر باد .